ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертацію Грисюка Сергія Івановича «Механізми державної соціальної політики» подану до захисту на засіданні Спеціалізованої вченої ради Д 64.707.03 у Національному університеті цивільного захисту України на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного регулювання

Актуальність теми дисертаційної роботи.

Актуальність представленого дослідження обумовлена тим, що великомасштабні перетворення, суть яких полягала в модернізації політичної системи, торкнулися усіх сфер і елементів соціально-політичної системи, Зміна суспільного устрою супроводжувалася процесами руйнування, перекомпонування, трансформації колишніх контурів соціальної структури українського суспільства, посиленням соціальної нерівності, поляризацією населення, негативними процесами маргіналізації і аномії.

Усе більш чітко проявлялася тенденція до самоусунення держави зі сфери соціального регулювання: з боку державних інститутів не проводилося адекватних заходів порядку, реформа інститутів соціального захисту проводилася уповільненими темпами або не встигала за змінами у складі соціальних груп. У цих умовах виникло протиріччя між існуючою соціальною структурою українського суспільства і державною соціальною політикою, її суттю, механізмами, формами і основними напрямами.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана в науково-дослідному центрі Національного університету цивільного захисту України в межах науково-дослідної роботи «Розробка механізмів державного управління соціально-економічною сферою та її галузями в контексті забезпечення безпеки українського суспільства» (ДР № 0118U001007). Внесок здобувача полягає в обґрунтуванні підходів та визначення напрямів удосконалення соціальної політики держави.

Ступінь обґрунтованості й достовірність основних наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації

Мета, що сформульована автором та логічно відображає суть роботи, полягає в обґрунтування теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення механізмів соціальної державної політики.

Перейдемо до змісту дисертаційної роботи.

Після вступу, який написано в повній відповідності до вимог МОН України, дисертант перший розділ дослідження присвятив характеристиці змісту та підходів до державної соціальної політики, визначенню мету і пріоритетів механізму державної соціальної політики, а також елементам взаємодії держави, суспільства і людини в моделях соціальної політики. (стор.17 - 67).

У другому розділі *«Аналіз механізмів державної соціальної політики»* - надано оцінку механізму соціальної держави при впровадженні зарубіжного досвіду, визначено методи **стандартизації** та правового механізму регулювання **єдиного** соціального простору, окреслено методичні засади механізмів державної соціальної політики (стор. 68- 113).

Логічно дисертацію завершує заключний **третій** розділ *«Напрями удосконалення механізмів державної соціальної політики»* - в якому обґрунтовано концептуальний підхід до вдосконалення механізмів державної соціальної політики на основі зарубіжного досвіду, визначено методику формування механізмів соціальної підтримки та захисту населення, окреслено шляхи формування механізму єдиного соціального простору (стор. 114-159).

Розділи авторських досліджень повною мірою розкривають зміст поставлених наукових завдань і містять посилання на власні публікації.

Новизна наукових положень дисертаційного дослідження Грисюка С.І. полягає в науково-практичному обґрунтуванні теоретичних положень та напрямів удосконалення механізмів державної соціальної політики.

Серед найбільш значущих результатів дослідження, що мають наукову новизну можна відзначити те, що: обґрунтована концепція становлення

соціальної держави в сучасних умовах, через системний аналіз досвіду і суті будівництва соціальної держави зарубіжними країнами, зокрема європейськими державами з короткостроковим рішенням конкретних соціальних проблем, вироблення тактики стабілізації соціальних процесів, що припускає підготовку довгострокових цілей і програм соціального розвитку з реальним наповненням конституційних положень про соціальну державу.

В роботі удосконалено: систему соціального захисту громадян через реалізацію державних програм боротьби з бідністю, комплексний захист населення, в першу чергу слабо-захищених категорій, від соціальних ризиків, та адаптацію соціального страхування, у тому числі пенсійного і медичного до сучасних умов розвитку держави, та напрями розвитку пріоритетів держави в реалізації національних проектів, як найбільш ефективний інструмент його соціально-правової політики, що вимагає не лише відповідного законодавчого забезпечення, але і здійснення в повному об'ємі усіх її складових організації сучасних виробництв і робочих місць, захист трудових прав і інтересів працівників у рамках соціального партнерства; сприяння суспільно корисному і ефективному підприємництву, проведення політики доходів, формування ефективної системи оподаткування; встановлення державних гарантій у сфері оплати праці.

Набуло подальшого розвитку: соціальна функція соціальної правової держави, яка реалізується за допомогою використання інструментів соціальної політики і реформування соціальних систем: пенсійної системи, системи забезпечення зайнятості населення і системи забезпечення гідних умов праці, формування ринку праці, системи забезпечення прав підростаючого покоління в державі і правовий механізм державної соціальної політики, сприяючий становленню ринку праці, який безпосередньо впливає на трудові стосунки громадян і працедавців, при урегулюванні виникаючих суперечок, через закріплений трудовим законодавством принцип соціального партнерства, що надає право участі у встановленні умов праці не лише учасникам трудових стосунків, але також і колективу працівників, профспілкам і так далі.

Окремою позитивною рисою дослідження Грисюка С.І. є те, що стан удосконалення механізмів державної соціальної політики досліджується комплексно, з позицій не лише державного управління, а й соціології, політології та інших наук соціогуманітарного циклу та з урахуванням економічної складової.

Побудова дисертантом положень роботи на базі використання здобутків соціологічної, економічної думки, що відносяться як до минулого, так і сучасного періодів забезпечила достовірність і обґрунтованість цих положень. Доведення багатьох пропозицій і концептуальних положень до рівня їх практичного запровадження, тобто переведення їх у ранг розробок, позитивні відгуки стосовно запровадження результатів дисертаційного дослідження – це є важливим доказом їх достовірності та обґрунтованості.

Наукові положення, розроблені дисертантом, базуються на використанні відповідних методів наукових досліджень та використанні фундаментальних положень економічної теорії та теорії державного управління, інших наук, що також підтверджує достовірність та обґрунтованість наукових положень представлених в дисертації.

Повнота висвітлення результатів дослідження в опублікованих працях та авторефераті.

Основні результати дисертаційного дослідження оприлюднені на міжнародних наукових конгресах та науково-практичних конференціях в різних містах України, а також за кордоном.

Основні положення дисертації викладено автором у 8 наукових працях, зокрема в 5 статтях в наукових фахових видань, із них 1 стаття – в зарубіжному виданні, – 3 тези конференцій. Загальний обсяг публікацій автора за темою дослідження – 3.10 др.арк.

У наукових працях в повній мірі відображено зміст і результати всіх розділів рецензованої дисертації.

Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату.

Дисертаційна робота подана за традиційною схемою, викладена українською мовою на 190 сторінках друкованого тексту. Вона складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Список використаних джерел налічує 261 найменувань, що дозволило автору запропонувати ряд наукових положень, висновків і рекомендацій, отриманих на основі вивчення цієї значної кількості наукової літератури з даної проблематики.

Зміст автореферату повністю відображає основні положення дисертаційної роботи, а висунуті висновки і практичні рекомендації роботи повністю відповідають меті та задачам дослідження. Зауважень, щодо оформлення автореферату та його змісту немає, і він повністю відповідає існуючим вимогам МОН України.

В цілому дисертаційна робота та автореферат, написані літературною українською мовою, легко читаються і сприймається.

Практичне значення дисертаційної роботи.

Основні положення й висновки дисертації можуть використовуватися фахівцями під час написання підручників і навчальних посібників, створення навчально-методичної літератури; в роботі органів державної влади та у процесі формування сучасних засад державної соціальної політики.

Теоретичні напрацювання автора стосовно стратегічних напрямів формування державної соціальної політики використовуються в роботі Узинської міської ради Білоцерківського району Київської області (довідка про впровадження №47/25-01, від 03.01.2025 р.).

Практичні рекомендації автора дисертаційного дослідження стосовно бюджетного регулювання і субсидування соціальних потреб в умовах воєнного стану впроваджено в роботу Білоцерківської міської ради Київської області (довідка про впровадження від 24.12.2024 №7188/01-07).

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

В процесі рецензування дисертаційної роботи управління Грисюка Сергія Івановича «Механізми державної соціальної політики» виникли такі зауваження та побажання:

1. В роботі автор детально розглядає механізм соціальної держави при впровадженні зарубіжного досвіду, але не показує впровадження на рівні України.

2. В дисертаційній роботі не розкрито в повній мірі методику формування механізмів соціальної підтримки та захисту населення;

3. У вступі автор наводить данні про вчених, які займалися розробкою визначеної проблеми, але неробе посилань на їх наукові здобутки у списку використаних джерел.

4. В авторефераті дисертаційного дослідження бракує статистичного матеріалу, хоча в дисертації він постійно використовується при здійсненні наукового порівняльного аналізу

5. В тексті дисертаційного дослідження не достатньо приділено уваги аналізу основних наукових публікацій за темою дисертаційної роботи з використанням вітчизняних і іноземних джерел, переважно за останній період.

В той же час слід відзначити, що вказані зауваження ні в якій мірі не знижують загальної наукової і практичної цінності роботи і не впливають на достатньо позитивну оцінку дисертації Грисюка С.І.

Загальний висновок

Таким чином, слід зазначити, що дисертаційна робота Грисюка Сергія Івановича «Механізми державної соціальної політики», відповідає вимогам МОН України, пунктів 9,10, 12 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року №567, а саме: є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій отримано нові науково

обґрунтовані результати в галузі науки державного управління, що вирішує конкретне наукове завдання, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент:

Професор кафедри управління та адміністрування
Запорізького національного університету
доктор наук з державного управління, професор Марина АЖАЖА

Підпис Марини Ажажи засвідчую

ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР
Запорізький національний університет

О.А. Прокопенко